OBSERVAȚII PRIVIND ANULAREA REGIMULUI PREPOZIȚIONAL ÎN LIMBA ROMÂNĂ – STRUCTURA *ÎMPOTRIVA MEA*

CRISTINA CORLA HANȚ
Universitatea „Aurel Vlaicu”, Arad

1. Introducere

În studiul de față vom analiza o situație de anulare a regimului prepozițional de genitiv – prepoziția *împotriva* + adjectiv pronominal posesiv cu formă de acuzativ (*mea*). Ne vom concentra asupra acestei excepții, pentru a examina comportamentul atipic al construcției: manifestarea unor relații sintagmatice specifice grupului nominal, nu grupului prepozițional.

2. Analize anterioare

Vom recurge la gruparea explicațiilor date abaterii în trei categorii: analize care pun în discuție calitatea de adjectiv a termenului dominat de prepoziție, analize ce reconsideră sistemul regimului prepozițional românesc, interpretări care admit faptul că regimul prepozițional de genitiv se poate anula.

Pentru explicarea abaterii de la regulă, unii autori pun în discuție calitatea morfologică a termenului asociat prepoziției (Manoliu-Manea 1968, Iordan și Robu 1978, Dimitriu 1979, Irimia 1987, Constantinescu-Dobridor 1974, Coteanu 1985). Acesta este considerat fie formă de genitiv a pronumelui personal[1], a cărui paradigmă este completată la acest caz cu forme pentru persoana întâi și a doua: *mea, ta, noastră* etc., fie formă de pronume posesiv[2]. Principalele argumente în favoarea acestei lecturi a posesivului sunt: funcționarea posesivului în contexte comune cu ale substantivului în genitiv, inclusiv asocierea cu prepoziție cu regim de genitiv (*cartea **ei** / **sa**; împotriva **ei** / **sa***); realizarea diferențierii în funcție de persoană – clasa adjectivului nu are categoria gramaticală a persoanei (*împotriva **ta*** – persoana a doua, *împotriva **mea*** – persoana întâi).

Asocierea prepoziției cu posesivul este explicată de unii gramaticieni prin reevaluarea sistemului prepozițional românesc. Se consideră explicit sau implicit că prepozițiile pot avea

[1] Iordan și Robu atrag atenția că interpretarea din GLR I 1966 este controversată, dat fiind faptul că, în limba română, prepozițiile au regim fix. Drept urmare, formele *mea, ta,* dominate de prepoziții sunt receptate drept pronume personale în genitiv. Irimia 1987 citește formele *mea, ta,* ca pronume personale / pronume reflexive în genitiv, atunci când se asociază cu prepoziții de genitiv.

[2] Manoliu Manea (1968) precizează că, în aceste structuri, *mea, ta* nu mai funcționează ca indici ai posesiei. Dimitriu (1979) susține că, la structura prepoziție de genitiv + posesiv, s-a ajuns prin extindere de la perifrazele prepoziționale care au în componență substantiv (*în fața mea*), asupra celorlalte construcții prepoziționale.

BDD-V1656 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:48 UTC)

regim multiplu: regizează termeni în genitiv, când forma nominalului este specifică acestui caz (substantiv / pronume / numeral cu formă de genitiv), impun cazul acuzativ când sunt urmate de un pronume[1] / adjectiv pronominal posesiv (*mea, ta, sa, noastră, voastră*), respectiv, au regim de dativ, atunci când sunt urmate de clitice pronominale (*-mi, -ți* etc.). În GLR I 1966, se admite că prepozițiile cu regim de genitiv „se pot construi" și cu adjective pronominale posesive în acuzativ, respectiv cu pronume personale în dativ. Interpretarea oficială este reluată în majoritatea gramaticilor (LR 1956, GLR I 1966, Coteanu 1985, Bejan 1995[2], Bulgăr 1995, Mihuț 1995, 1996, Avram 1986). Despre un regim prepozițional multiplu vorbește explicit Rădulescu: „[...] au regim mobil, ceea ce înseamnă că pot cere cazuri diferite, în funcție de partea de vorbire cu care se combină" (Rădulescu 1995: 10).

Teoria regimului prepozițional nesatisfăcut se regăsește în școala clujeană de gramatică. Drașoveanu pornește de la clasificarea funcțională a cazurilor[3], susținând că, în structura analizată, acordul este prioritar, prin urmare, adjectivul pronominal posesiv stă în acuzativ. Referindu-se la prepoziția *împotriva*, precizează că aceasta regizează un acuzativ de ordin II (substantivul din componența prepoziției este un acuzativ$_3$, cerut de prepoziția simplă *în*). Neamțu (1999) consideră că, în aceste situații sintactice, regimul prepozițional de genitiv nu se mai actualizează. Gruiță (1981) include relația dintre prepoziție și adjectivul pronominal posesiv în categoria acordului special, atipic, explicabil pentru prepoziția *împotriva*, care conține un termen de origine substantivală.

3. Propunere de interpretare

3.1. *Particularitățile gramaticale ale structurii „împotriva mea"*

Pornim de la premisa că dirijarea sintagmatică a formei unui cuvânt se poate realiza, în cadrul grupului sintactic, prin două mijloace principale: recțiune și acord. Grupul prepozițional funcționează pe baza recțiunii – prepoziția impune termenului dominat categorii gramaticale pe care ea nu le are: caz, articulare definită și număr. Acordul reprezintă o concretizare formală a relației de dependență dintre doi termeni și se manifestă prin reluarea (integrală sau parțială) a unor informații gramaticale. Grupul nominal format din substantiv și adjectiv funcționează pe baza acordului – pentru centrul de grup, genul, numărul și cazul sunt categorii deictice, în timp ce, pentru adjectivul dominat, aceste categorii au caracter anaforic (Gruiță 1981, DȘL 1997).

Considerăm că structura supusă analizei are caracter interpretabil, întrucât se comportă mai mult ca un grup nominal, decât ca un grup prepozițional. Neamțu susține că avem de-a face cu o situație gramaticală paradoxală – prepoziția este relatem de tip conectiv, dar devine „regent" al adjectivului, impunând acestuia acordul (Neamțu 2006-2007). Așadar, prepoziția *împotriva*, care impune, de obicei, cazul genitiv termenului asociat este urmată de posesiv cu formă de acuzativ și, în interiorul construcției, se realizează (cel puțin formal) un acord

[1] Constantinescu Dobridor (1974), Dimitriu (1979) consideră că posesivele de după prepoziții sunt pronume în acuzativ.

[2] Bejan susține că, în prezența adjectivului pronominal posesiv, prepozițiile / locuțiunile trebuie tratate drept substantive din cauza acordului; când sunt urmate de forme neaccentuate de pronume în dativ, aceleași jonctive își păstrează valoarea de prepoziție / locuțiune și îndeplinesc funcție sintactică împreună cu termenul dominat.

[3] Clasificarea cazurilor realizată de D. D. Drașoveanu presupune o tripartiție: caz de ordin I – este singurul care generează funcție sintactică și implică flexionarea nominalului; caz de ordin II – manifestat prin acord; caz de ordin III, cerut de prepoziții și locuțiuni prepoziționale.

BDD-V1656 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:48 UTC)

gramatical, fapt uşor de dovedit prin schimbarea prepoziției cu una care are „articol” masculin[1] (*împotriv**a mea** / împrejur**ul meu***). Este evident aşadar că dirijarea formei în grupul sintactic examinat nu se mai realizează prin recțiune, ci prin acord (**împotriva meu*).

Vom argumenta în cele ce urmează faptul că grupul sintactic supus analizei manifestă comportament sintactic specific grupului nominal format din substantiv + adjectiv. Pentru a fi însă un acord propriu-zis, termenul dominat ar trebui să repete informația gramaticală preluată de la regent – gen, număr şi caz ca în structura *casa ta* (*casa* = nominativ, singular, feminin; *ta* = nominativ, singular, feminin). Dar prepoziția, element cu formă invariabilă, nu are aceste categorii gramaticale. Cum se explică atunci acest acord?

3.2. *Grup prepoziționalsau grup nominal?*

Se admite în analizele gramaticii actuale că procesul de conversiune se produce în timp şi, prin urmare, termenii păstrează caracteristici care aparțin unor clase de cuvinte diferite – în cazul examinat, cuvântul păstrează trăsăturile substantivului *potrivă*, deşi funcționează, în ansamblu, ca prepoziție. Mai mult, forma „articulată” determină perceperea termenului drept substantiv.

Forma prepoziției cu regim de genitiv determină diferențierea de adverbele omonime[2]. În tradiția gramaticală, particula ***-a*** este receptată ca articol hotărât propriu-zis, care are funcția de a distinge prepoziția de adverbul din care provine: „Prezența articolului la aceste adverbe se datoreşte faptului că sunt la origine construcții formate din prepoziții şi substantive (*împotrivă* < *în* + *potrivă*)” (GLR I 1966: 323).

În viziunea gramaticii actuale, se admite că prepozițiile de genitiv conțin un formant care nu mai păstrează caracteristicile articolului (Pană Dindelegan 2003) – în cazul locuțiunilor prepoziționale, care au în alcătuire substantive, formantul a funcționat inițial ca articol, dar ca locuțiuni prepoziționale nu mai au nimic în comun cu determinarea.

Este cert că forma „articulată” a prepoziției are repercusiuni asupra termenului dominat – dacă acesta este substantiv are formă obligatoriu articulată, spre deosebire de substantivele dominate de prepoziții cu regim de acuzativ, care au, de obicei, formă nearticulată. Trebuie să observăm însă că prepoziția *împotriva* este compusă din prepoziție cu regim de acuzativ + substantiv. Din acest punct de vedere, nu prepoziția este cea care cere forma articulată a termenului dominat, ci relația stabilită are direcție inversă: apariția articolului este cauzată de existența unui determinant. Acesta este, de altfel, comportamentul specific al substantivului însoțit de prepoziție în acuzativ (1). Formei „articulate” i se datorează, aşadar, şi prezența acordului, justificat la originea structurii, formal în prezent (2).

(1) a. *S-a adăpostit **în casă**.*
b. *S-a adăpostit în **casa** vecinului.*
(2) *S-au pronunțat **împotriva mea**.*

Un alt simptom al substantivizării este asocierea prepoziției de genitiv cu un clitic pronominal în dativ (3). S-a explicat abaterea de la regulă fie prin reinterpretarea cazului

[1] Consemnarea abaterii se regăseşte în gramatica lui Şincai şi Micu: „[...] când se construiesc cu pronume posesiv cer după ele, în loc de dativ, nominativul feminin al posesivului.” (p. 69). În 1757, Eustatievici Braşoveanul observă că prepozițiile sunt urmate de forma de nominativ al pronumelui. Diaconovici Loga sesizează în 1822 prezența acordului.

[2] Cipariu 1854 precizează că adverbele primesc articol, ceea ce le conferă „regimea” proprie substantivelor.

BDD-V1656 © 2015 Editura Universității din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:48 UTC)

pronumelui (Iordan și Robu 1978), fie prin acceptarea implicită / explicită a regimului multiplu al prepoziției (GLR I 1966, Hristea 1981, Coteanu 1985, Avram 1986, Constantinescu-Dobridor 1974, Bejan 1995, Mihuț 1996, 1997, Mihuț și Miuța 2007, GALR I 2008), fie prin anularea regimului prepozițional (Neamțu 1999). Drașoveanu acceptă că prepozițiile și locuțiunile prepoziționale de genitiv au caracteristici specifice substantivului: „[...] dovada valențelor substantivale o constituie posibilitatea construcției lor cu un dativ posesiv: *dedesubtu*-i (D_1)" (Drașoveanu 1997: 98).

(3) *Este împotriva-mi.*

Interesantă este și alternarea formei articulate cu forma nearticulată (4). Această variație (articulat / nearticulat) este proprie substantivului (5), ca atare, dovedește că prepoziția manifestă trăsături substantivale:

(4) ***Împotriva**-mi/**împotrivă**-mi s-au spus multe răutăți.*
(5) *Pe **fruntea**-mi/Pe **frunte**-mi se vedeau semnele timpului.*

Dacă în GALR I 2008 această alternanță este citită în mod tradițional[1], GBLR 2010 analizează aceste construcții fie drept grupuri prepoziționale (dacă forma primului termen este „articulată" – *împotriva-mi*), fie drept grupuri adverbiale, dacă forma centrului de grup este nearticulată (*împotrivă-mi*). Credem că receptarea lui *împotrivă* ca adverb nu poate explica sensul posesiv al cliticului pronominal, în schimb, trăsăturile substantivale ale prepoziției justifică lectura pronumelui ca dativ posesiv. De altfel, există cuvinte care nu au două variante distincte – funcționează cu aceeași formă și ca prepoziție, și ca adverb (*contra, deasupra* etc.).

Comportamenul specific numelui este relevat și de fenomenul dublării / reluării prepoziției prin pronume semiindependent (6). O asemenea observație realizează Iordan și Robu[2]. Fenomenul merită o examinare detaliată. Două aspecte ni se par relevante: pe de o parte, pronumele realizează un acord de tip paradigmatic cu prepoziția, fapt dovedit de variația formei prin raportare la antecedent (7); pe de altă parte, pronumele semiindependent este obligatoriu în asemenea contexte (8). Or, considerăm că avem de-a face din nou cu o excepție de la regulă, ori luăm în calcul faptul că prepoziția păstrează trăsături de tip substantival. În plus, asemenea construcții sunt posibile numai dacă antecedentul are formă articulată (9). Semnificativ ni se pare și faptul că pronumele dublant are formă de nominativ-acuzativ:

(6) *A luat măsuri **împotriva** ta și **a** colegilor tăi.*
(7) a. *Suntem **împotriva** ta și **a** lor.*
b. *Privește **împrejurul** tău și **al** ei.*
(8) **S-a luptat împotriva ta și lui.*
(9) **Privește împrejuru-ți și al ei.*

La fel ca substantivele, atunci când este urmată de termeni invariabili, prepoziția de genitiv are nevoie, pentru exprimarea relației de caz, de o altă prepoziție, de factură

[1] „Prepozițiile *împotriva, înaintea* au variante identice cu adverbele, strict condiționate de prezența unor forme pronominale clitice de dativ" (GALR I 2008: 613).

[2] „[...] *din cauza, în dreptul, în vederea* etc. au un element substantival articulat și, prin analogie, sunt simțite – sau au fost simțite într-o fază mai veche a limbii – la fel cu *(îm)potriva, (în)contra, înaintea, înapoia* etc. O dovadă că lucrurile stau așa este acordul de gen al articolului genitival *al, a*" (Iordan și Robu 1978: 388).

BDD-V1656 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:48 UTC)

funcțională. Aceasta este fie *a*, în limbajul îngrijit (10), fie *la*, în limbajul popular (11). Construcțiile sunt similare celor cu substantive și apar în aceleași condiții morfosintactice: termenul regizat de substantiv / prepoziție este fie invariabil, fie precedat de o formă invariabilă care îi blochează flexiunea:

(10) *A luat măsuri împotriva **a** doi dintre infractori.*
(11) *A luat măsuri împotriva **la** doi infractori.*

Un alt argument pentru a releva tendința de substantivizare a prepoziției cu regim de genitiv este acela că unii vorbitori o tratează drept substantiv propriu-zis și o flexionează ca atare. Forma se regăsește deja în ziare (12). Un alt fenomen pe care l-am sesizat este acela al asocierii lui *împotriva* cu alte prepoziții (simple / compuse cu regim de acuzativ) – *de la* (13), *cu* (14), *de* (15):

(12) *El poate fi în teren pentru lupta **împotrivei** alexăndrenilor*. (ziarulteleormanul.ro)
(13) *...au obținut o victorie istorică **împotriva de la clujenilor** de la U Mobitelco Cluj*. (www.ebihoreanul.ro)
(14) *O altă latură a problemei este lupta **împotriva cu migranților** ilegali*. (http://romanian.ruvr.ru)
(15) [...] *au venit în județul Vaslui să manifesteze, din nou, **împotriva de exploatării** gazelor de șist.* (www.digi24.ro)

4. Considerații finale

Analiza realizată relevă faptul că, în limba română contemporană, prepozițiile cu regim de genitiv manifestă caracteristici morfologice duble – prepoziționale și substantivale. Ca prepoziții, au caracter tranzitiv, formează un grup prepozițional cu termenul dominat, au conținut semantic insuficient. Ca substantive, au formă „articulată" și au comportament specific. Dacă sunt urmate de un substantiv, acesta are obligatoriu formă articulată (articularea se poate realiza direct / indirect); când regizează un adjectiv pronominal posesiv, îi impun acestuia formă de acuzativ, gen și număr (relația stabilită între cei doi termeni este proprie grupului nominal cu adjunct adjectiv). Alte trăsături specifice grupului nominal sunt: se pot asocia cu un clitic pronominal în dativ posesiv, situație în care forma „articulată" poate alterna cu forma „nearticulată" (*împotriva-mi / împotrivă-mi*); coordonarea termenilor dominați presupune obligativitatea dublării lui *împotriva* prin pronume semiindependent; atunci când termenul dominat are formă fixă sau este precedat de un determinant cu formă fixă, pentru exprimarea relației de genitiv, prepoziția are nevoie de o altă prepoziție funcțională (*a, la*); în limbajul internautic actual, unii vorbitori o tratează ca pe un substantiv propriu-zis, fapt dovedit de flexionarea termenului și de asocierea cu alte prepoziții de acuzativ.

BIBLIOGRAFIE

Avram, Mioara, 1986, *Gramatica pentru toți*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România.

BDD-V1656 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:48 UTC)

Bejan, Dumitru, 1995, *Gramatica limbii române. Compendiu,* Cluj-Napoca, Editura Echinox.
Bulgăr, Gheorghe, 1995, *Limba română*, Bucureşti, Editura Vox.
Cipariu, Timotei, 1854, *Elemente de limba română după dialecte şi monumente vechi*, Blasiu, Tipariulu Sem. Dicesanu.
Constantinescu-Dobridor, Gheorghe, 1974, *Morfologia limbii române*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.
Coteanu, Ion (1982), *Gramatica de bază a limbii române*, Bucureşti, Editura Albatros.
Coteanu, Ion (coord.), 1985, *Limba română contemporană. Fonetica. Fonologia. Morfologia,* Ediţie revizuită şi adăugită, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.
Diaconovici Loga, Constantin, 1973, *Gramatica românească*, Timişoara, Editura Facla.
Dimitriu, Cornel, 1979, *Gramatica limbii române explicată. Morfologia*, Iaşi, Editura Junimea.
Draşoveanu, Dumitru, 1997, *Teze şi antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium.
DŞL 1997 = Bidu-Vrânceanu, Angela, Cristina Călăraşu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaş, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicţionar general de ştiinţe ale limbii*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.
Eustatievici Braşoveanul, Dimitrie, 1969, *Gramatică rumânească*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.
GALR I, II 2008 = Valeria Guţu Romalo (coord.), *Gramatica limbii române*, Bucureşti Editura Academiei Române, vol. I.
GBLR 2010 = Pană Dindelegan, Gabriela (coord.), *Gramatica de bază a limbii române*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic Gold.
GLR I 1966 = *Gramatica limbii române*, Ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România vol. I.
Gruiţă, Gligor, 1981, *Acordul în limba română*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.
Hill, George, 1861, *Gramatica limbei latine în comparaţia cu limba Română*, Ediţia a IV-a, Imprimeria Statului numită Nifon, Bucureşti.
Hristea, Theodor (coord. şi autor principal), 1981, *Sinteze de limba română*, Ediţia a II-a, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.
Iordan, Iorgu, Vladimir Robu, 1978, *Limba română contemporană*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.
Irimia, Dumitru, 1987, *Structura gramaticală a limbii române. Numele şi pronumele. Adverbul*, Iaşi, Editura Junimea.
LR 1956 = *Limba română, Fonetica-Vocabular-Gramatica*, Editura Academiei Republicii Populare Române, Bucureşti.
Micu, Samuil, Gheorghe Şincai, 1980, *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae*, Cluj-Napoca, Editura Dacia.
Mihuţ, Lizica, 1995, *Limba română contemporană. Morfologia. Sinteze*, Facultatea de Teologie, Seria Cursuri Universitare, Universitatea „Aurel Vlaicu" din Arad.
Mihuţ, Lizica, 1996, *Gramatica limbii române. Sinteze. Exerciţii*, Arad, Editura Multimedia.
Mihuţ, Lizica, Bianca Miuţa, 2007, *Limba română. Sinteze şi exerciţii,* Arad, Editura Universităţii *Aurel Vlaicu*.
Neamţu, Gavril, 1999, *Teoria şi practica analizei gramaticale*, Cluj-Napoca, Editura Excelsior.
Neamţu, Gavril, 2006-2007, „O clasificare categorial-relaţională a atributului în limba română. Cu adnotări", *Dacoromania*, seria nouă, XI-XII, p. 111-145.
Pană Dindelegan, Gabriela, 2003, *Elemente de gramatică. Dificultăţi, controverse, noi interpretări*, Bucureşti, Editura Humanitas Educaţional.
Manoliu-Manea, Maria, 1968, *Sistematica substitutelor din româna contemporană standard,* Bucureşti, Editura Academiei Române.
Pană Dindelegan, Gabriela (2013), *The Grammar of Romanian*, Oxford, University Press, Oxford.

BDD-V1656 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:48 UTC)

Rădulescu, Mariana, 1995, „Despre regimul sintactic al prepoziţiilor şi locuţiunilor prepoziţionale”, *Limba şi literatura română*, XXIV, nr. 1 (ianuarie-martie), p. 9-13.
Rosetti, Alexandru, 1964, *Istoria limbii romîne*, vol. III (*Limbile slave meridionale*), ediția a cincea revăzută și adăugită, București, Editura Științifică.
Tiktin, Hariton, 1945, *Gramatica română. Etimologia și sintaxa*, București, Editura Tempo, ediția a III-a revăzută de I.-A. Candrea.

NOTES ON CANCELLATION OF THE PREPOSITIONAL FRAME IN ROMANIAN – THE STRUCTURE *„AGAINST ME”*

(*Abstract***)**

The paper examines the structure „against me” composed of a preposition with genitive regime, followed by a possessive pronominal adjective having an accusative form. The analysis reveals that, in contemporary Romanian, the prepositions with a genitive regime manifest double morphological features – prepositional and nominal. As prepositions, they have a transitive behaviour, they form a prepositional group together with the selected term, they have insufficient semantic content. The nominal valences are proved by the establishment of syntactic relations specific to the nominal group (agreement, the association with a dative pronominal clitic, reduplication through a semi-independent pronoun, association with functional prepositions).

BDD-V1656 © 2015 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:59:48 UTC)